

Parteneriatele locale de solidaritate ASAT între mici producători agricoli și consumatori urbani

Întrebări frecvente

Filozofia generală a ASAT Parteneriatele ASAT au obiectivul de a contribui la dezvoltarea unei agriculturi durabile și la promovarea unei economii solidare între oraș și sat. Acestea urmăresc să asigure consumatorilor o alimentație sănătoasă, la un preț corect și accesibil. ASAT susține devenirea consumatorilor în consumători.

1. Ce înseamnă ASAT și la ce se referă această denumire? ASAT este acronimul de la Asociația pentru Susținerea Agriculturii Țărănești. Denumirea aceasta vizează valorizarea patrimoniului de biodiversitate și alimentație sănătoasă pe care îl avem în România reprezentat prin micile gospodării țărănești în care se practică agricultura tradițională, fără îngrășăminte chimice și tratamente de sinteză (ierbicide, pesticide). Știm că nu orice gospodărie țărănească este în mod necesar adepta unei culturi naturale, dar sperăm ca prin extinderea parteneriatelor ASAT să confirmăm odată în plus că adevăratul potențial economic al fermelor de semi-subzistență din România este dat de producția diversificată și cu respect față de mediul natural.

Un ASAT este o asociere între un producător și un grup de consumatori pentru susținerea agriculturii țărănești, având drept obiectiv prezervarea și continuarea activității fermelor de proximitate, într-o logică a agriculturii durabile. În fapt, este vorba despre o agricultură țărănească, echitabilă din punct de vedere social și sănătoasă pentru consumatori și pentru mediul înconjurător. ASAT urmărește să asigure consumatorilor posibilitatea de a cumpăra la un preț echitabil produse alimentare de calitate și de a alege, în cunoștință de cauză, modul în care acestea sunt realizate. De

asemenea, consumatorii au posibilitatea de a participa la prezervarea și dezvoltarea unei activități agricole locale în respect față de principiile dezvoltării durabile.

Fiecare parteneriat ASAT reunește un grup de consumatori și un producător de proximitate într-un parteneriat exprimat printr-un contract de angajament, prin intermediul căruia fiecare consumator cumpără la începutul unui sezon o parte din producția agricultorului, producție ce îi este livrată periodic la un preț constant. Producătorul se angajează să furnizeze produse de calitate în acord cu principiile Cartei ASAT.

2. Ce sunt parteneriatele de solidaritate ASAT? Parteneriatele locale de solidaritate ASAT se referă la colaborarea între un mic producător agricol de proximitate și consumatori solidari, în vederea asigurării unei hrane locale naturale, realizată pe durata a cel puțin un sezon agricol. Parteneriatele centrale sunt centrate pe legume, la care se adaugă alte produse alimentare produse la nivel local și în condiții de transparență. Parteneriatul local de solidaritate între micii producători agricoli și consumatori este un angajament reciproc în care oamenii beneficiază în mod egal și integral de recolta de pe o anumită suprafață cultivată de agricultor. Un angajament din partea unui grup de cetățeni pentru a susține o gospodărie agricolă printr-o retribuire echitabilă și corectă a muncii legumicultorului, care garantează o producție naturală sau organică. O formă de cooperare între consumatori și mici producători agricoli în vederea asigurării accesului la hrană sănătoasă produsă local.

3. Cum se realizează parteneriatul? Mai multe familii de consumatori din oraș se înțeleg cu un mic producător agricol de proximitate să achite un preț echitabil pentru un coș săptămânal de produse locale (legume, fructe, ouă, lapte ș.a.), pe care îl ridică regulat pe durata unui întreg sezon (de obicei săptămânal, timp de 8 luni pe an). Înțelegerea se face de regulă la sfârșitul toamnei și vizează sezonul următor. Pentru a crește autonomia micului producător și a ține costurile sub control, grupul de consumatori plătește în avans o parte din abonament, iar cu banii astfel strânși agricultorul acoperă costurile pregătirii producției din anul următor. Prețul unui abonament se construiește pe baza unui calcul transparent și are în vedere o retribuție echitabilă pentru munca micului producător agricol. Acest preț nu este obținut prin corelație cu piața, ci reflectă costurile reale implicate de agricultura naturală. Prin urmare, prețul unui abonament anual este fix, iar producția variază în funcție de factori specifici agriculturii naturale.

4. Cum se planifică coșul săptămânal de legume? Conținutul coșului de legume ține cont de specificul climateric și cultural al fiecărei regiuni. Produsele din coș sunt de o mare diversitate, reflectând astfel nevoile unei alimentații echilibrate și sănătoase. În fiecare an, cantitatea legumelor livrate poate varia față de cea preconizată, în funcție de condițiile meteorologice. În fiecare sezon, surplusul realizat în parteneriatele ASAT se împarte în mod egal între familiile de consumatori, fără nici un cost suplimentar. Consumatorii din parteneriatele ASAT beneficiază de legume de calitate ridicată,

produse în condiții controlabile și într-un proces de cultivare transparent, susținând totodată un mic producător local. Pe lângă legume, coșul poate conține fructe, lapte, brânză, ouă, carne de pasăre sau miere, în funcție de specificul regiunii și de potențialul micro-fermei. Produsele complementare se distribuie în baza unui angajament separat.

5. Ce este un ASATian? ASATienii sunt consumatori interesați de produse naturale și dispuși să facă un angajament de solidaritate cu un mic producător agricol, rămânând alături de acesta de-a lungul unui întreg sezon de distribuție. Ei se mai numesc și consum'actori. Parteneriatele ASAT sunt prezente în România din 2008, în zona de vest a țării, iar din 2012 și în alte regiuni ale țării.

6. Cine poate deveni producător în sistem ASAT? Orice mic producător agricol care are potențial de cultură suplimentar consumului propriu și se angajează să respecte Carta ASAT poate deveni producător ASAT. Ea / el trebuie să poată oferi un coș cât mai diversificat de legume crescute în mod natural (fără substanțe chimice de sinteză), cu excepția celor certificate pentru producția organică. Nu sunt excluse utilizarea solarilor sau a altor metode moderne de cultură agricolă, cu condiția să respecte principiile de biodiversitate și agricultură calitativă.

7. Un mic producător agricol în sistem ASAT trebuie să provină din mediul rural? Nu este obligatoriu ca micul producător să fie o persoană care provine din mediul rural, ci poate fi vorba inclusiv despre persoane care practică agricultura naturală în ultimii ani într-un efort de a revaloriza potențialul ecologic al ruralului românesc.

8. Producătorul ASAT are obligația să certifice produsele sale drept produse din Agricultură ecologică? Producătorii din sistemul ASAT nu au obligația de a obține o certificare de Agricultură ecologică. În schimb, ei trebuie să asigure toate condițiile de transparență asupra condițiilor de cultură agricolă, pentru că în parteneriatele ASAT există o certificare dată de grupul de consumatori. Unul dintre motivele pentru care în ASAT nu este necesară certificarea de Agricultură ecologică este dat de faptul că prețul final al abonamentului pentru o familie de consumatori trebuie să rămână cât mai scăzut posibil, în condițiile respectării Cartei ASAT. Cu alte cuvinte, producătorul trebuie să asigure toate informațiile privind standardele de agricultură urmărite, iar consumatorii trebuie să asigure un sistem de garantare participativă. Cu alte cuvinte, consumatorii sunt cei care se informează activ despre condițiile de cultură și de procesare (unde este cazul), monitorizând practicile agricole și de producție ale producătorului-partener. Bineînțeles, se poate decide la nivelul unui parteneriat pentru analizarea unor produse sau chiar pentru certificarea producției prin organisme de inspecție și certificare, caz în care costul certificării se copartajează între producător și consumatori.

9. Unde se realizează distribuția în ASAT? Distribuția se realizează săptămânal (în cazul coșului de legume, poate începe din februarie-martie și continua până în decembrie), într-un loc comun de distribuție. Aceasta presupune că anterior debutului distribuției, se agreează la nivelul parteneriatului asupra unei locații unde să se realizeze săptămânal ridicarea coșurilor de către familiile de consumatori-parteneri. De regulă,

este vorba despre o locație pusă la dispoziție de o organizație fără scop patrimonial (asociației non-profit), de către un consumator (curtea sau grădina unei case) sau chiar de o locație închiriată pentru o zi pe săptămână într-un spațiu relativ egal accesibil consumatorilor. Dacă este vorba despre închirierea unui spațiu, contravaloarea chiriei se co-partajează (se împarte în mod egal) între consumatori, fiind un cost inclus în abonamentul anual pentru coșul de produse naturale.

10. Se fac distribuții la domiciliu? Nu există această opțiune în parteneriatele ASAT. În cazul în care nu puteți ridica un coș, puteți ruga un prieten să o facă în locul dumneavoastră sau puteți anunța că sunteți plecat din localitate, a.î. surplusul să fie împărțit între ceilalți consumatori. Există și posibilitatea să faceți un schimb de coșuri cu unul dintre parteneri, a.î. să ridicați 2 coșuri când acesta lipsește din localitate și să îi cedați coșul când dumneavoastră plecați.

11. De ce nu se fac distribuții la domiciliu? Pentru a nu crește prețul abonamentului plătit de fiecare familie, dar mai ales pentru a consolida transparența și solidaritatea în cadrul parteneriatului. Dacă grupul de consumatori-parteneri nu s-ar întâlni săptămânal cu micul producător, ar fi foarte greu de realizat parteneriatul. Aspectul distribuției într-un singur loc - locul de unde se ridică coșurile - este unul esențial. Abia în felul acesta consumatorii se întâlnesc regulat și își dezvoltă sentimentul apartenenței la un parteneriat comun, problematizează împreună cu producătorul aspecte importante legate de produse, de relația cu micul agricultor, de organizarea vizitelor la fermă ș.a. Fără un spațiu comun de distribuție, un spațiu deschis fiecăruia, se pierde totodată garanția asupra conținutului identic al coșului (faptul că poți alege orice coș, odată ajuns la locul distribuției), se pierde interacțiunea complexă între parteneri, șansa de a schimba produse, de a schimba rețete și sfaturi culinare ș.a.m.d. În plus, rolul acestor distribuții organizate în comun este și acela de a facilita agricultorului mai mult timp pt. munca propriu-zisă (pe lângă menținerea relației cu grupul). El trebuie să rămână agricultor, nu să se transforme în agent de distribuție. Doar aparent costul unei distribuții la domiciliu este mic. În fapt, ar implica, pe lângă costul de combustibil, un cost suplimentar de resursă umană și alte costuri tranzacționale (timpul petrecut în trafic, întârzieri datorate ambuteiajelor și dificultății de a găsi locuri de parcare, inconfortul de relua aceleași idei cu fiecare consumator etc.).

12. Care este rolul consumatorilor în realizarea distribuției în parteneriatele ASAT? Consumatorul se angajează să ridice coșul în fiecare săptămână la locul de distribuție stabilit. În caz de imposibilitate de preluare de către consumatorul titular, coșul poate fi ridicat de către un terț. Coșurile neridicate nu se compensează. Pentru a evita costuri suplimentare și pentru a dezvolta o relație de încredere între micul producător și consumatorii asociați, distribuțiile se realizează cu implicarea voluntară a acestora din urmă. Respectând principiul rotației, fiecare consumator are ocazia de a contribui în mod voluntar la buna desfășurare a unei distribuții, însemnând asumarea unei responsabilități de persoană-suport pentru micul producător. În cadrul parteneriatelor, fiecare grup de consumatori gestionează împreună cu producătorul

agricol distribuția legumelor, ce are loc într-o locație comună și într-un interval de aproximativ 3 ore. Astfel, doi consumatori participă la fiecare distribuție pentru a ajuta la descărcarea legumelor, la pregătirea coșurilor și la înregistrarea ridicării coșului și plății abonamentului lunar.

13. Prețul abonamentului și condițiile de plată Prețul produselor agricole se stabilește în funcție de costurile producției și bugetul de venituri alocate micului producător, evaluate de agricultor și aprobate de consumatorii implicați voluntar în planificarea parteneriatului. Restul consumatorilor își dau acceptul pentru acest preț prin semnarea angajamentului ulterior, chiar dacă nu au avut o contribuție la calculul acestuia. Prețul unui abonament anual este stabilit împreună cu grupul de consumatori și nu se schimbă pe parcursul unui sezon.

14. Prețul variază în funcție de conținutul coșului săptămânal? Nu, prețul unui abonament este pre-calculat și nu variază în funcție de variația cantităților de produse din coș. În fapt, în toamna anului precedent celui în care se realizează distribuția, micul producător agricol și consumatorii agreează un calendar de distribuții și un conținut estimativ al coșului săptămânal. Acesta este doar o proiecție ce ține cont de sezonul natural al produselor respective, nefiind un angajament ferm că produsele vor fi livrate, indiferent de condițiile meteo-climaterice. Dimpotrivă, în fiecare an anumite variații de la prognoză sunt inevitabile, fiind datorate caracterului variabil al condițiilor agricole.

15. Pot să-i comand producătorului un coș personalizat? În sistemul ASAT toate coșurile sunt identice. Cu alte cuvinte, aceeași gamă de legume și aceleași cantități trebuie să se regăsească în fiecare coș, cu ocazia fiecărei distribuții. Această regulă are de-a face cu principiul copartajării beneficiilor și riscurilor în parteneriatele ASAT, altfel fiind imposibil de asigurat o participare egală a fiecărei familii-partener. Dacă doriți un coș personalizat, care să conțină doar o parte din produsele de sezon și în cantități diferite decât stabilite pentru parteneriatul ASAT, va trebui, din păcate, să vă orientați către piață.

16. Ce se întâmplă cu produsele pe care nu le doresc? Diversitatea de produse din parteneriatele ASAT este menită să asigure premize cât mai bune pentru o dietă cât mai bogată calitativ și pentru ameliorarea obișnuințelor alimentare ale consumatorilor-parteneri. Dacă totuși nu doriți / nu puteți consuma anumite produse din coș, acestea pot fi lăsate într-un coș separat, destinat surplusului, pentru ca alți consumatori-parteneri să le poată ridica. O altă alternativă practică în parteneriatele ASAT este schimbul între consumatori, ulterior ridicării coșului: puteți oferi la schimb anumite produse, către consumatorii-parteneri interesați de oferta dumneavoastră.

17. Ce înseamnă co-partajarea riscurilor și beneficiilor în ASAT? În parteneriatele ASAT, riscurile și beneficiile sunt co-partajate între producător și consumatori. În cazul unor calamități sau condiții extreme care afectează recolta, micul producător primește același preț per abonament, chiar dacă coșul nu va conține toate produsele estimate. Micul producător trebuie să fie de bună credință și să facă toate eforturile pentru a

îndeplini condițiile de calitate și cantitate susținute prin parteneriat. Cu toate acestea, el nu poate garanta cantitățile estimate și nici nu poate da asigurări că toate plantele vor ajunge la maturitate în condiții optime. Aceste riscuri sunt specifice agriculturii, cu atât mai mult agriculturii naturale, care nu folosește tratamente chimice împotriva dăunătorilor sau îngrășăminte de sinteză. Angajamentul micului producător este unul de diligență, cu alte cuvinte, agricultorul se angajează să depună toate eforturile în vederea asigurării unei recolte în parametrii estimați. Nu este un contract de vânzare-cumpărare, în sensul că prețul abonamentului nu este condiționat de cantități exacte și nu se operează o tranzacție ad-hoc, ci se construiește un plan participativ de culturi și de producție naturală, împreună cu consumatori solidari, care sunt atât beneficiari, cât și actori în dezvoltarea durabilă a microfermei sau a gospodăriei țărănești. În cazul unui an optim, recolta va înregistra surplus la mai multe produse. Agricultorul se angajează ca toată recolta de pe suprafața cultivată în parteneriatul ASAT va fi distribuită în mod egal către familiile partenere. Cu alte cuvinte, consumatorii sunt beneficiarii surplusului, fără însă a mai plăti suplimentar prețului abonamentului.

18. Ce se întâmplă în cazul unor calamități naturale? În cazul unor calamități naturale (climaterice și/sau dăunători) sau alte accidente independente de voința producătorului agricol, consumatorul direct se implică solidar împreună cu producătorul agricol. Producătorul agricol va înlocui produsele afectate cu alte produse, iar în caz de imposibilitate consumatorii vor împărți echitabil costurile producției (aceasta însemnând că există posibilitatea ca o parte dintre produsele care au fost estimate să nu se regăsească în coș). Situația de calamitate va fi dovedită pe baza analizelor emise de către Direcția Agricolă din zona în care se găsește producătorul sau prin vizite realizate la fermă de către consumatori.